

เรื่อง พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๕๒ เฉพาะการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลจังหวัดพัทธสงคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสอง (บริษัท ไอโอเนค โลจิสติกส์ จำกัด ที่ ๑ และนางสาวนิสากร สีนสวัสดิ์ ที่ ๒) ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ ๒๗๗/๒๕๖๘ และ อ ๒๗๘/๒๕๖๘ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ กรณีพนักงานอัยการจังหวัดพัทธสงเป็นโจทก์ยื่นฟ้องบริษัท ไอโอเนค โลจิสติกส์ จำกัด จำเลยที่ ๑ และนางสาวนิสากร สีนสวัสดิ์ จำเลยที่ ๒ ต่อศาลจังหวัดพัทธสงว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันนำเข้าไม้ประดู่มาในราชอาณาจักรและส่งออกไม้ประดู่ไปนอกราชอาณาจักรซึ่งเป็นสินค้าหรือของต้องกักตักหรือของต้องห้ามส่งออกเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลจังหวัดพัทธสง จำเลยทั้งสองโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ บัญญัติให้ผู้นำเข้าหรือกักตักผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักรหรือส่งออกดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร หรือนำของเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำโดยหลีกเลี่ยงข้อจำกัดหรือข้อห้ามอันเกี่ยวกับของนั้นต้องระวางโทษจำคุก และมาตรา ๒๕๒ บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔ ต้องรับผิดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา เป็นบทบัญญัติที่ไม่เป็นไปตามหลักกฎหมายอาญาที่กำหนดให้บุคคลจะต้องรับผิดในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา ทำให้บุคคลได้รับภาระทางกฎหมายเกินสมควรแก่เหตุโดยการใช้หลักความรับผิดเคร่งครัด ขัดต่อหลักนิติธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๖

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสองไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ศาลจังหวัดพัทธสงจะใช้บังคับแก่คดี เมื่อจำเลยทั้งสองโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัตินี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินี้ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ส่วนที่โต้แย้งว่า พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๕๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ หรือไม่ นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ เป็นบททั่วไปที่วางหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญไว้ โดยมีได้มีข้อความที่เป็นการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพไว้เป็นการเฉพาะ และจำเลยทั้งสองไม่ได้แสดงเหตุผลประกอบคำโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๕๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคสอง อย่างไร ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัยเฉพาะประเด็นที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติศุลกากร

พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๕๒ เฉพาะการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำโต้แย้งของจำเลยทั้งสอง ความเห็นและข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเอกสารประกอบแล้วเห็นว่า จำเลยทั้งสองไม่ได้แสดงเหตุผลประกอบคำโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๕๒ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคสอง อย่างไร ไม่จำต้องวินิจฉัยในส่วนนี้

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๕๒ เฉพาะการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อจำกัดหรือข้อห้ามอันเกี่ยวกับการนำของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักร หรือส่งของออกไปนอกราชอาณาจักร หรือนำของเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือถ่ายลำ เพื่อเป็นการควบคุมของที่มีข้อจำกัดหรือข้อห้ามในการนำเข้าหรือส่งออก ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับความสะดวกสบายและความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคม และหากมีการกระทำความผิด มาตรา ๒๕๒ บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งให้ผู้กระทำความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อจำกัดหรือข้อห้ามต่าง ๆ ตามมาตรา ๒๔๔ ต้องรับผิดโดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้กระทำความผิดมีเจตนาหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ อันมีลักษณะเป็นการบังคับให้บุคคลต้องรับผิดในการกระทำของตนอย่างเด็ดขาดโดยไม่ต้องคำนึงถึงเจตนา เนื่องจากการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔ ยากต่อการพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำความผิด ประกอบกับลักษณะของพื้นที่ตามแนวชายแดนของประเทศไทยมีพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศและครอบคลุมพื้นที่หลายจังหวัดของประเทศไทย หรือท้องทะเลซึ่งเป็นเขตแห่งราชอาณาจักรมีพื้นที่กว้างขวาง ทำให้ยากแก่การควบคุมการนำเข้าหรือส่งออก หรือยากที่จะพิสูจน์เจตนาของผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออก มาตรา ๒๕๒ จึงบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔ ต้องรับผิดในการกระทำของตนอย่างเด็ดขาดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา เพื่อให้ผู้นำของเข้าหรือผู้ส่งออกต้องใช้ความระมัดระวังในระดับที่สูงกว่าธรรมดา เป็นการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดอ้างเอาเจตนาเป็นข้อแก้ตัวเพื่อปฏิเสธความรับผิด อีกทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐยังคงมีหน้าที่ในการนำสืบการกระทำอันเป็นองค์ประกอบภายนอก โดยจำเลยมีสิทธิในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างโต้แย้ง และคัดค้านข้อกล่าวหา เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนและต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ โดยมาตรา ๒๔๔ ไม่ได้กำหนดอัตราโทษขั้นต่ำ และศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษตามความเหมาะสมแก่พฤติการณ์ในแต่ละคดีได้ นอกจากนี้ มาตรา ๒๕๖ และมาตรา ๒๕๗ เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดสามารถทำความตกลงระงับคดีในชั้นศาลการได้โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล โดยการเปรียบเทียบปรับเพื่อให้คดีเลิกกันได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาชี้แจงข้อเท็จจริงและยื่นเอกสารหลักฐานเพื่อแก้ข้อกล่าวหา

ดังนั้น พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๕๒ เฉพาะการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔ แม้จะบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดโดยไม่มีเจตนา อันมีผลเป็นการ

ตัดสิทธิของผู้ต้องหาในการพิสูจน์หักล้างว่าตนมิได้มีเจตนากระทำความผิด เป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลผู้นำของผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักร หรือส่งของดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร หรือนำของเข้าเพื่อการผ่านแดนหรือการถ่ายลำอยู่บ้าง แต่เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างผลกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของผู้กระทำความผิดที่ถูกจำกัดตามบทบัญญัติของกฎหมายกับประโยชน์สาธารณะที่จะได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดจากการนำของเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมาย และรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมแล้ว เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๔ และมาตรา ๒๕๒ เฉพาะการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๔๔ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ นายณดล เทพพิทักษ์ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ นายอุดม รัฐอมฤต นายสุเมธ รอยกุลเจริญ และนายสราวุธ ทรงศิวิไล

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๔๓ ตอนที่ ๔๑ ก วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๙

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน

นางสาวพัชรภรณ์ อินทรปรุง

นางสาวณัชฎาภิมพ์ ภัทรานุรักษ์กุล ผอ.กค.๒

นางสาวณฤมล แซ่ไฉ่ ผอ.สฐ.

นายอรรถวุฒิ รัตนสุภา ผชช.ด้านคดี

ย่อโดย นางสาวพัชรภรณ์ อินทรปรุง

นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ

นายอดิเทพ อูยยะพัฒน์ รอง ลคร. ตรวจ

นางสาวร่มปรางค์ สวมประคำ ลคร. ตรวจ